

PROF. DR. ZİYA AKINCI

MİLLETLERARASI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ

- İnşaat Sözleşmeleri
- Ücret
- İş Değişikliği, İş Artışı ve İş Eksiltme
- İşin Süresi ve Gecikme
- Ek Süre
- Mücbir Sebep (Force Majeure)
- Alt Yüklenici
- Teslim Borcu
- Sözleşmenin Sona Ermesi
- İnşaat Hukukunda Talep Bildirimi ve Uyuşmazlıkların Çözüm Süreci
- Uygulanacak Hukuk
- Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümlemesi
- Uyuşmazlıkların Türk Mahkemesinde Çözümlemesi

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ	V
ÖNSÖZ	VII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ

I. TÜRK HUKUKUNDA İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ.....	3
A. İnşaat Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği.....	3
B. Kamu Kurumlarının Taraf Olduğu İnşaat Sözleşmeleri.....	6
C. İnşaat Sözleşmesinin Tarafları	9
1. Yüklenici	10
a. Yüklenicinin Ortak Girişim Olması ve Konsorsiyum Olması	10
b. Kamu Kurumlarının Taraf Olduğu Sözleşmelerde Yüklenicinin Belirlenmesi	13
2. İş Sahibi.....	15
D. Müşavir Mühendis (<i>The Engineer</i>)	16
E. İnşaat Sözleşmesinin Şekli.....	19
II. ULUSLARARASI İNŞAAT HUKUKU.....	21
A. FIDIC	22
B. FIDIC Kitapları (Sözleşmeleri)	24
1. Kırmızı Kitap	25
2. Sarı Kitap	26
3. Gümüş Kitap.....	27
4. Altın Kitap	29

5. Zümrüt Kitap.....	29
6. Yeşil Kitap.....	30
7. Diğer Kitaplar	31
8. 2017 Kitapları (2. Bası)	31

İKİNCİ BÖLÜM

ÜCRET

I. TÜRK HUKUKUNDA ÜCRET	35
A. Ücretin Kararlaştırılmaması veya Yaklaşık Ücret Kararlaştırılması	36
B. Götürü Bedel	39
1. Sabit (Toptan, Yalın) veya Değişken (Global) Götürü Bedel Kararlaştırılması.....	39
2. Birim Fiyat (Sabit ve Değişken)	41
3. Götürü Ücretin Uyarlanması.....	45
4. Ara (Geçici) Hak Ediş ve Kesin Hak Ediş.....	50
5. Ücret Borcunun Ödenmemesinin Sonuçları.....	53
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU SÖZLEŞMELERDE ÜCRET	57
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE ÜCRET	60
A. Mali Kaynak Sorgulaması.....	60
B. Ücret	62
1. Avans Ödemesi.....	63
2. Ücretin Belirlenmesi.....	65
3. Hak Edişlerin Ödenmesi	66
4. Kesin Hesap (Kesin Hakediş)	69
5. Ücretin Geç Ödenmesi veya Ödenmemesi Durumunda Yüklenicinin Hakları.....	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞ DEĞİŞİKLİĞİ, İŞ ARTIŞI VE İŞ EKSİLTME

I. TÜRK HUKUKUNDA İŞ DEĞİŞİKLİĞİ, İŞ ARTIŞI VE İŞ EKSİLTME	73
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU UYUŞMAZLIKLARDA EK İŞ, DEĞİŞİKLİK VE İŞ EKSİLTME	80
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE İŞ DEĞİŞİKLİĞİ, İŞ ARTTIRMA VE İŞ EKSİLTME	81

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞİN SÜRESİ VE GECİKME

I. TÜRK HUKUKUNDA İŞİN SÜRESİ VE GECİKME.....	87
A. İşin Süresi	87
B. Gecikme Durumunda İş Sahibinin Hakları.....	93
1. İşin Hızlandırılmasını İsteme	94
2. Cezai Şart.....	95
3. Aynen İfa ve Olumsuz Zararın Tazmini Hakkı	99
4. Olumlu Zararın Tazmini.....	100
5. Sözleşmeden Dönme Hakkı	102
C. İş Programı	105
D. Eşzamanlı Gecikme	107
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU DAVALARDA GECİKME	110
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE GECİKME.....	112
A. İşe Başlama ve İşin Süresi	112
B. İş Programı	114
C. İlerleme Hızı	115

D. Gecikme Cezası.....	117
E. İşin Durdurulması.....	120

BEŞİNCİ BÖLÜM

EK SÜRE

I. TÜRK HUKUKUNDA EK SÜRE	123
A. Süre Uzatımı Sebeplerinin Sözleşmede Düzenlenmesi	124
B. Yükleniciye Ek Süre Kazandıran Durumlar	127
1. İş Sahibinin Sorumlu Olduğu Gecikmeler	128
2. İki Taraftan Da Kaynaklanmayan Durumlar	134
C. Aksatma (Verimsizlik - Disruption).....	138
D. Ek Sürenin Hesaplanması.....	139
E. Gecikme Analizi Yöntemleri.....	143
1. Planlanan ve Gerçekleşen Durumun Karşılaştırılması (As Planned versus As Built).....	143
2. Etkilenen-Planlanan Durum (Impacted-As Planned).....	144
3. Zaman Etki Analizi Yöntemi (Time Impact Analysis)	145
4. Pencere/Zaman Dilimi Yöntemi (Windows/Time Slice) Yöntemi	145
5. Bozulan Gerçekleşen Yöntem (Collapsed As Built)	146
F. Ek Süre Hakkından Kaynaklanan Parasal Talepler	147
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU DURUMLARDA EK SÜRE	149
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE EK SÜRE.....	153
A. Sahanın Tesliminde Gecikme.....	153
B. İş Değişikliği ve İş Artışı	154
C. Çizim ve Talimatlardaki Gecikmeler	156
D. İş Sahibinden Kaynaklanan Gecikmeler	156
E. Konumlama Bilgilerinde Yanlılıklar	157
F. Öngörülemeyen Fiziksel Durumlar	158

G. Mücbir Sebep.....	159
H. Olağanüstü Olumsuz Hava Koşulları	160
I. Jeolojik ve Arkeolojik Bulgular.....	162
J. Testlerin Gecikmesi.....	163
K. Yetkili Mercilerden Kaynaklanan Gecikmeler	164
L. İş Durdurma.....	165
M. Mevzuat Değişiklikleri.....	167
N. Salgın ve Siyasi Kararlar Sebebiyle Malzeme ve İş Gücü Sağlanmasındaki Zorluklar	168
O. İş Sahibinin Riskleri.....	169

ALTINCI BÖLÜM

MÜCBİR SEBEP (*FORCE MAJEURE*)

I. TÜRK HUKUKUNDA MÜCBİR SEBEP.....	171
A. Mücbir Sebebin Koşulları	172
1. Kaçınılmazlık	174
2. Öngörülemezlik	177
3. Taraflardan Kaynaklanmama.....	180
4. İfanın Geçici Olarak İmkansızlaşması.....	182
B. Mücbir Sebebin Hukuki Sonuçları.....	188
1. Ek Süre	188
2. Masraflar	190
3. Sözleşmeden Dönme	191
4. Sözleşmenin Uyarlanması ve Aşırı İfa Güçlüğü.....	193
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU SÖZLEŞMELERDE MÜCBİR SEBEP.....	198
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE MÜCBİR SEBEP	199
A. Mücbir Sebep Bildirimi	201
B. Mücbir Sebebin Sonuçları.....	203

YEDİNCİ BÖLÜM ALT YÜKLENİCİ

I. TÜRK HUKUKUNDA ALT YÜKLENİCİ	205
A. Alt Yüklenici Sözleşmeleri.....	205
B. Alt Yüklenicilik Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği.....	207
C. Atanmış Alt Yükleniciler.....	211
D. Sırt Sırt (Back to Back) Alt Yüklenici Sözleşmeleri	212
E. İnşaatçı İpoteği	216
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU İNŞAAT PROJELERİ	217
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE ALT YÜKLENİCİLİK.....	219
A. FIDIC Alt Yüklenicilik Sözleşmesi.....	219
B. Atanmış Alt Yükleniciler.....	220

SEKİZİNCİ BÖLÜM TESLİM BORCU

I. TÜRK HUKUKINDA ESERİ TESLİMİ BORCU.....	223
A. Eserin Teslim Alınması ve Kabul	224
1. Geçici Kabul	225
2. Kesin Kabul.....	226
B. İş Sahibinin İşi Çekince ile Kabulü (<i>Snag List/Punch List</i>)	227
C. Teslim Tarihi	228
D. Teslim Borcunda Temerrüt ve Sonuçları	229
1. Aynen İfa ve Gecikme Tazminatı.....	229
2. Aynen İfa Yerine Olumlu Zarar İstenmesi	230
3. Sözleşmeden Dönerek Olumsuz Zararın İstenmesi	232
E. Eserin Tesliminin İmkansız Olması	233
F. İş Sahibinin Eseri Teslim Almaması (Alacaklının Temerrüdü). 237	
G. Özen ve Sadakat Borcu	237

1. Özen Borcu	237
2. Sadakat Borcu	241
H. Eserin Ayıpsız Teslimi Borcu.....	243
1. Eserin Ayıplı Teslimi	244
2. İnşaatın Ayıplı Olması Durumunda İş Sahibinin Hakları....	249
3. Ayıptan Doğan Sorumlulukta Zamanaşımı	253
I. Eksik İfa	255
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU	
UYUŞMAZLIKLARDA İŞİN TESLİMİ.....	257
III. FIDIC UYARINCA İŞİN TESLİMİ.....	261

DOKUZUNCU BÖLÜM

SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

I. TÜRK HUKUKUNDA İNŞAAT SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ	267
A. İnşaat Sözleşmesinin Tarafların Anlaşması İle Sona Erdirilmesi.....	267
B. Dönme ve Fesih Kavramları Arasındaki Farklar.....	269
C. Sözleşmeden Dönme	271
1. İş Sahibinin Sözleşmeden Dönmesi.....	273
2. Yüklenicinin Sözleşmeden Dönme Hakkı	279
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU	
SÖZLEŞMELERİN SONA ERMESİ	280
III. FIDIC SÖZLEŞMESİ UYARINCA SÖZLEŞMENİN	
FESHİ (TERMINATION).....	284
A. Her İki Tarafa da Tanınan Fesih Hakkı: Mücbir Sebep.....	285
B. İş Sahibinin Sözleşmeyi Sona Erdirebileceği Durumlar	286
1. Yüklenicinin Kesin Teminat Mektubu Vermemesi	287
2. İşin Düzeltilmesine İlişkin Bildirimin Sonuçsuz Kalması ...	288
3. Yüklenicinin İş Bırakması.....	289
4. Yüklenicinin İş Zamanında İfa Edememesi.....	290

5. Malzeme veya İşçiliğin Reddi.....	291
6. Sözleşmenin Devri veya Sözleşmenin Tamamının Alt Yükleniciye Yaptırılması	292
7. Yüklenicinin Mali Durumu İle İlgili Sorunlar	293
8. Rüşvet.....	294
9. İş Sahibine Tanınan (Cayma) Fesih Hakkı (<i>Termination for Convenience</i>)	295
C. Yüklenicinin Sözleşmeyi Sona Erdirebileceği Durumlar	296
1. İşin Mali Kaynağıyla İlgili Sorunlar.....	297
2. Hak Edişlerin Onaylanmaması	299
3. Onaylanmış Hak Edişlerin Ödenmemesi	300
4. İş Sahibinin Borcunun Esaslı İhlali.....	302
5. İhale Sonuçlandıktan Sonra Sözleşmenin İmzalanmaması .	303
6. İşin Başka Bir İş Sahibine Devri	303
7. Durdurma.....	303
8. İş Sahibinin Mali Durumu	304

ONUNCU BÖLÜM

İNŞAAT HUKUKUNDA TALEP BİLDİRİMİ VE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM SÜRECİ

I. TÜRK HUKUKUNDA TALEP BİLDİRİMİ VE UYUŞMAZLIKLARI ÇÖZÜM SÜRECİ.....	305
II. KAMU KURUMLARININ İŞ SAHİBİ OLDUĞU UYUŞMAZLIKLARDA TALEP BİLDİRİMİ VE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM SÜRECİ.....	306
A. YİĞŞ Uyarınca Ek Süre Talebi Bildirimi.....	306
B. Yüksek Fen Kurulu	308
III. FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE TALEP BİLDİRİMİ VE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM SÜRECİ.....	309
A. Talep ve Talep Bildirimi.....	311

1. İş Sahibinin Talepleri.....	311
2. Yüklenicinin Talepleri	312
a. Talep Bildirimi.....	312
b. Talep Bildiriminin Yapılacağı Süre ve Süreye Uymamanın Sonuçları	314
c. Talep Hakkında Ayrıntılı Bilgilerin Sunulması	319
B. Mühendis Kararı	321
C. Uyuşmazlıkları Çözüm Kurulu (DAB)	323
D. Dostane Görüşme.....	326
E. Tahkim	327

ON BİRİNCİ BÖLÜM

UYGULANACAK HUKUK

I. TÜRK HUKUKUNDA İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNE UYGULANACAK HUKUK	329
A. Hukuk Seçimi	331
B. Hukuk Seçimi Yapılmaması Durumunda Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk.....	335
1. Yüklenicinin İş Yerinin Bulunduğu Yer Hukuku.....	335
2. Daha Sıkı İlişkili Hukuk.....	336
C. Kamu Düzeni ve Doğrudan Uygulanan Kurallar	337
II. KAMU KURUMLARININ TARAF OLDUĞU UYUŞMAZLIKLARDA UYGULANACAK KURALLAR.....	338
III. FIDIC SÖZLEŞMESİNDE UYGULANACAK HUKUKUN BELİRLENMESİ.....	340

ON İKİNCİ BÖLÜM
UYUŞMAZLIKLARIN TAHKİM YOLUYLA
ÇÖZÜMLENMESİ

I. TÜRK HUKUKUNDA TAHKİM	341
A. Tahkimle İlgili Düzenlemeler.....	341
B. İnşaat Sözleşmelerinin Tahkime Elverişliliği.....	343
C. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz	348
D. Hakem Seçimi.....	349
II. TAHKİM YARGILAMASI	351
A. Hakemlerin Kendi Yetkileri Hakkında Karar Vermeleri	351
B. Tahkim Usulüne Uygulanacak Kurallar	352
C. Tahkimde Davanın Açılması.....	353
D. Uyuşmazlığın Esasına Uygulanacak Hukuk	356
E. Yazılı Deliller ve Belge İbrazı	358
F. Delil Sözleşmesi (Hakem Bilirkişi)	362
G. Tanık.....	364
H. Bilirkişi	368
I. Keşif.....	372
J. Duruşma	373
K. Hakem Kararı	377
III. YATIRIM TAHKİMİ	378

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
UYUŞMAZLIKLARIN TÜRK
MAHKEMESİNDE ÇÖZÜMLENMESİ

I. TARAFLARIN YETKİLİ MAHKEMEYİ KARARLAŞTIRMALARI	383
A. Yetki Şartı.....	383
1. Türk Mahkemelerinin Yetkili Kılınması.....	384

2. Yabancı Mahkemelerin Yetkili Kılınması	388
B. Yabancı Unsurlu Davalarda İspat	392
1. İspat Hakkı ve İspat Yüğü	392
2. Yabancı Ülkelerden Verilen Belgeler	393
3. Delil Sözleşmesi	395
4. Milletlerarası İstinabe.....	398
5. Yabancı Unsurlu Davalarda Delil Toplama ve Delil Gösterme	399
II. SÖZLEŞMEDE YETKİ ŞARTI BULUNMAMASI.....	401
A. Yetki İtirazında Bulunulmaması Sebebiyle Türk Mahkemelerinin Yetkisinin Doğması	402
B. Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi.....	402
1. Türk Milletlerarası Yetki Kuralları.....	402
2. İnşaat Uyuşmazlıkları Açısından Türk Mahkemelerinin Yetkili Olduğu Durumlar	405
a. Davalının Yerleşim Yerinin Türkiye’de Bulunması	405
b. Davalının Mutad Meskenin Türkiye’de Bulunması.....	407
c. Tüzel Kişinin Şube veya Acentesinin Türkiye’de Bulunması.....	407
d. Çekişmeli Malın Türkiye’de Bulunması	409
e. Taşınmazın Türkiye’de Bulunması.....	410
f. İfa Yerinin Türkiye’de Bulunması.....	410
3. Geçici Koruma Tedbirleri	411
a. İhtiyati Haciz Kararı	413
b. İhtiyati Tedbir Kararı	416
EKLER.....	421
6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNU’NUN ESER SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN YEDİNCİ BÖLÜMÜ	423
6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNU’NUN ESER SÖZLEŞMESİ’NE İLİŞKİN YEDİNCİ BÖLÜMÜ’NÜN GEREKÇESİ.....	429

YAPIM İŞLERİ İHALELERİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ.....	441
YAPIM İŞLERİNE AİT TİP SÖZLEŞME.....	521
YAPIM İŞLERİ GENEL ŞARTNAMESİ.....	539
SCL GECİKME VE AKSATMA PROTOKOLÜ.....	587
KAYNAKLAR.....	681